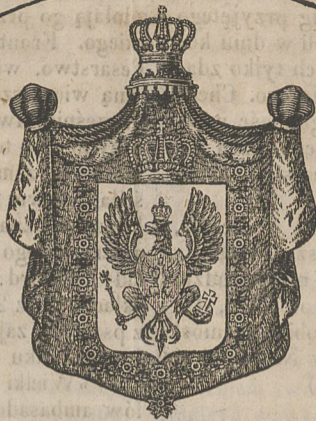

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

PRZEDPŁATA:

ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.
na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:

1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1 szerokości
przyjmują się tylko w ekspedycji.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości Gaz. W. Ks. Pozn.

Paryż, 16. Paźdz. — Cesarzowa odwiedziła wczoraj infantkę, małżonkę księcia Adalberta bawarskiego. — *Revue contemporaine* powiada, że posłowie mocarstw zachodnich zostaną odwołani, a floty wypłyną na przypadek, gdyby życie cudzoziemców w Neapolu było wystawione na niebezpieczeństwo. — Dzisiejszy *Monitor* zamieszcza sprawozdanie generała Randona z dnia 8. b. m., w którym poczytuje powstanie w Kabilii w skutek wyprawy za przytłumione.

3proc. renta 67 fr. 17½ cent.

Paryż, 16. Październik — W tej chwili odebrano tu depezę z Marsylii, że eskadra zgromadzona w Tulonie podniosła kotwicę i udała się do Neapolu. Podobnie donoszą z Ajaccio pod dniem 14. b. m., iż admirał angielski Dundas otrzymał rozkaz, w skutek którego popłynął ztamtąd z eskadrą swoją.

— Z Madrytu donoszą, iż konkordat całkowicie został przywrócony.

Berlin, 17. Paźdz. — Najj. król wyjechał do Greifswaldu na uroczystość jubileuszową założenia tamecznego uniwersytetu przed 400 laty.

Berlin, 17. Paźdz. — Najj. Pan raczył nadać radcy obrachunkowemu Kohlmeyer tytuł tajnego radcy obrachunkowego.

Berlin, 16. Paźdz. — Generał Gerlach zostający na urlopie podczas podróży Najj. Pana do prowincyi reńskiej, znów pełni służbę przy boku króla Jmci. Radzca gabinetowy Niebuhr referujący trzy razy na tydzień u króla Jmci, przynosi się na mieszkanie do Berlina.

Najświeższe wiadomości. — Zewsząd nadchodzą teraz wiadomości, że mocarstwa zachodnie odwołały swoich posłów z Neapolu. Widać ztąd, że półurzędowa *Oesterreichische Zeitung* napróżno pocieszała swoich czytelników, utrzymując, że to nie nastąpi. Mimo to że wszystkich korespondencyi zamieszczanych po różnych dziennikach pokazuje się, że jeszcze są nadzieje załatwienia sporu na drodze układów. Z tego powodu w rzecz tę dalej nie wchodzimy. — Kwestya co do okupacji księstw naddunajskich przez Austryaków, równie jeszcze jest ciemną i niewiadomo jak się wyjaśni. Widać ztąd, że jeszcze różne interesa są pokrzyżowane, najprostsze nawet kwestye dotąd są nie tknięte, bo od tych znów inne zawisły, wszystko zależy do targów politycznych. Między stronami dopiero chodzą meklerowie, ale jak długo chodzą będzie, to Bogu samemu wiadomo. Wszyscy więc spodziewają się, że kongres powszechny dopiero załatwi zachodzące spory, bo na nim może wyjdą dyplomaci wyższą zasadę, która snadniej pogodzi sprzeczne interesa, wpływające z nowych sprzymierz i do nich uwieszonych większych lub mniejszych interesów, które zatrzymywały obieg w życiu publicznym. Nawet sprawy poczytywane za łatwiejsze i które powierzono na konferencyach paryskich komisjom, znów wrócić podroztrząsania nowego kongresu, o który wnoszą wschód i zachód. — Jakie układy zaszły między Anglią i Danią pod względem zniesienia cła zundowego i wynagrodzenia, dotąd jeszcze niewiadomo. To przecie jest rzeczą pewną, że parlament angielski musi być słuchany, co powie na ten projekt. Oprócz tego powinny także wyrzec swoje zdanie Stany Zjednoczone pod względem tej sprawy, albowiem zapominając nie należy, że one to spór pierwszy wszczęły i zaprzeczyły Danii prawa pobierania cła zundowego. Wątpić przeto należy, ażeby na zaprojektowane skapitalizowanie cła zundowego na rzecz Danii przystały, bo płacić za to nie myślą Amerykanie.

Królestwo Polskie.

Warszawa, 13. Paźdz. — Radca tajny senator Hube i dymysonowany generał-major Tolstoj przybyli z Moskwy.

— Rzeczywisty radca stanu Paprocki wrócił z Paryża.

— W tych dniach nadeszły już z zagranicy liczne transporty mebli, sprowadzonych do nowo otwierającego się hotelu europejskiego. Wkrótce zatem należy się spodziewać otwarcia jednej części tego wspaniałego gmachu, około którego roboty zewnętrzne już prawie w zupełności ukończone zostały.

Warszawa, 14. Paźdz. — Pocieszającym jest donosić, że w ciągu niepełna dwóch tygodni w niewielkiej od siebie odległości otwarte zostały ku chwale Boga i dla pożytku wiernych dwa nowe murywane kościoły, jeden jak już wiadomo w Mokotowie, drugi d. 21. z. m. w dobrach Brzuza, powiecie radomskim, w dekanacie kozienickim położonych, obecnie do pułkownika Adama hr. Ożarowskiego należących, poprzednio zaś dziedzicznych śp. generała jazdy

senatora hr. Ożarowskiego, który kościół ten własnym nakładem, w stylu gotyckim z kilkunastu wieziami i wieżycami wspaniale zbudowany, fundował. Pobożności i otwarcia do parafialnego nabożeństwa tego nowego przybytku pańskiego, przy towarzyszeniu 30 kapłanów, dopełnił za pozwoleniem ks. Antoniego Zwoleńskiego administratora dyecezyi sandomierskiej, miejscowy proboszcz ks. Ignacy Müller kanonik sandomierski, a dość rzadkim i religijnie rzeźnym był zbieg tych faktów łaski bożej, że tegoż samego dnia szanowny proboszcz tego kościoła odbył w nim 50 rocznicę swego kapłaństwa przy jednej i tej samej parafii spędzonego, oraz przy ś. ofierze uroczystie celebrowanej, w asystencyi ks. Felicjana Wojno kanonika podlaskiego i Aleksandra Malanowicza dziekana radomskiego, oraz całego licznie zgromadzonego z dyecezyi duchowieństwa, pobożności Pawła i Magdaleny Jasińskich, mieszkańców kolonii Przewóz-Tarnowski, którzy po przeżyciu z sobą lat 50, w tymże dniu obchodzili złote wesele; przyczem ks. Wojciech Bucelski, dawniej rektor łukowski dziś proboszcz z Korytnicy, odpowiednio przemówił, a obecni kapłani hojne na tacę posypali dla nich wsparcie; i nakoniec tak przy prymicyach zanego jubilat kapłana, jako też i przy ponowieniu ślubów sędziwych jubilatów małżonków, otoczonych gronem dzieci, wnuków i prawnuków, grał na nowych bardzo harmonijnie zbudowanych organach Stanisław Jesionkowski organista z m. Magnuszewa, który również skończył 50 lat swego zawodu, stale pozostając przy tamecznym kościele. Wkładanie rąk przez sędziwego jubilata na głowy wiernych w bardzo znacznej liczbie z wielu okolic przybyłych, zakończyło tyle na raz odprawionych obchodów. Po tem wszystkim ks. jubilat, zebrani obywatele i urzędnicy, oraz wszyscy duchowni, przyjęli obiad dany kosztem dekanatu; nadto tenże dekanat kozienicki, którego ks. Müller przez 16 lat był dziekanem, ofiarował mu krzyż srebrny z wrytym naumyślnie napisem, oddał mu go przy krótkiej odezwie terażniejszy dziekan ks. Józef Gacki proboszcz Jedlni. Jak nam wiadomo, wkrótce za powrotem z zagranicy nieobecnego dziś dziedzica dóbr Brzuza, nastąpi uroczysta konsekracya tego kościoła, wzniesionego podług planów i pod kierunkiem budowniczego Ignacego Esmanowskiego; dotąd bowiem dla religijnego otwarcia kościoła na dzień tych uroczystości pospieszono, reszta zaś niektórych drobniejszych przedmiotów dalszej ozdoby tyjących wraz z dzwonicą i ogrodzeniem, są na rychłem wykończeniu; po czem bliższe szczegóły tak samej budowy, jako też obrazów, organów i różnych innych szczegółów, treściwie podać niezaniedbamy. (K. W.)

— Najj. Pan w skutku przedstawienia śięcia namiestnika Królestwa, dozwolił przebywającym we Francyi wychodźcom polskim, Waleremu Głębockiemu vel Głębockiemu i Gustawowi Kosińskiemu, powrócić do kraju, na zasadach najwyższego ukazu z dnia 27. Maja r. b.

— Od kilku dni usunięto już ogrodzenie z przed nowo wzniesionego domu pp. Wizytek na Krakowskim przedmieściu. Za usunięciem tych ogrodzeń ukazał się oczom przechodniów wspaniały gmach dwupiętrowy z antresolami i sklepami na dole. Gmach ten stanął tuż przy kościele pp. Wizytek, na miejscu, gdzie dawniej istniało parterowe zabudowanie, i przyłożył się niemal do przyozdobienia tej części Krakowskiego przedmieścia, gdzie tyle już innych i wspaniałych mieści się zabudowań.

— Za przybyciem do Warszawy, znaleźliśmy już w niej zapowiedzianego od dawna gościa, to jest Syrokomlę (Ludwika Kondratowicza). Przybycie to do nas litewskiego wieszca, którego już znano poprzednio z rozgłosu, obudziło nadspodziewane zajęcie, i to nie tylko w kole literackim, ale i po za jego obrębem. Śmiało można powiedzieć, że poetę przyjęto serdecznie, a nawet z współczuciem, czego najlepszy dają tu dowód, zapowiedzianym obiadem, jaki dlań układają w Resursie kupieckiej. Zdaje się, że z góry można za kilkaset zaręczyć osób, tak szybko idą zapisy. Za przybyciem jego grano w Teatrze Rozmaitości: »Hrabiego na Wątorach« a publiczność spodziewając się obecności autora, wszystkie rozkupiła bilety. Byli i tacy, którzy oznaki zadowolenia swego posunęli aż do wywoływania autora po skończeniu sztuki. Trudno jednak odgadnąć czego chcieli od niego; boć widzieli go przecież w krzesłach, a niepodobna znowu, ażeby miał dla nich wychodzić na scenę.

Syrokomla był już jak mi mówiono w Willanowie, zwiedził komnaty wspaniałego pałacu, i z widocznym wzruszeniem miał stąpać wśród tych dwuwiecznych pamiątek, jakie z przykłądną świętością przechowane zostały po bohaterze swojego wieku i pogromcy półksiężykowych zastępów. Zdaje się nawet, że odwiedziły te nieprzejdą bez ich upamiętnienia, i że lada chwila usłyszymy głos, który natchnienie z piersi wieszca wywoła.

Co do pobytu jego trudno dojść prawdy. Kółko literackie tak jest u nas zwicznione, że się nietoczy prostą i wytkniętą mu drogą, ale po rowach, brzdach i manowcach, do których nie każdy zdolny jest dostąpić, a tem samem

domać się rzeczywistości. Jeden dziennik pisze, że poeta zostanie na długo, drugi że na krótko; jedni utrzymują że za miesiąc wyjeżdża, inni że obejmuje redakcję pewnego pisma; słowem trudno dojść ładu, i dla tego najlepiej kwestyą tę pozostawić czasowi, a przejść do innej materyi. (Czas.)

Rosya.

Ukaz cesarski do rządzącego senatu, 30. Sierpnia. Według przyjętego od dawna porządku, przy uroczystych obiadach w granowitej sali w dniu koronacji i innych u dworu uroczystości, wybierany bywa do tych tylko zdarzeń jeden z dworskich kawalerów dla pełnienia obowiązków krajowego. Chcąc mieć stale przy dworze naszym ten urząd, ustanawiamy odtąd godność wielkiego krajowego, z zaliczeniem jej do drugich urzędów dworskich; jeżeli zaś osoba ją piastująca, ma zarazem rangę drugiej klasy, wtedy ma się policzać do pierwszych urzędników dworu.

W gazecie petersburskiej, Pszczoła Północna z dnia 19. Września, czytamy: »Prawosławny kościół rosyjski, o w szczególności tutejsza owarznia poniosły bolesną stratę. Najprzewielebniejszy Nikanor, metropolita nowogrodzki i St. Petersburgski, którego zdrowie wyraźnie słabło przeszło od roku, 17. Września, o godzinie 3 minucie 5 po południu, po ciężkiej chorobie przeniósł się do wiecznego żywota. Pogrzeb odbę.« (Najprzewielebniejszy Nikanor był arcy-biskupem warszawskim i Nowogeorgiewskim do roku 1848.)

Dyplom cesarski.

wydany do wszystkich stanów obwodu bessarabskiego.

»Do naszych ukochanych i wiernych poddanych obwodu bessarabskiego wszech stanów.

Wielki ciężar wojny, która srożyła się niedawno w granicach naszej ojczyzny, dotknął was w pierw anizeli inne prowincje rozległego cesarstwa naszego. Mieszkańcy gubernii środkowych cieszyli się jeszcze zupełnym pokojem podczas gdy wy powołani byliście już do trudów i starań około wojsk naszych i trwożyście się o waszą przyszłość. Późniejsze posuwanie się naszego wojska, idącego na obronę świętej wiary i granic rodzinnych, oraz sąsiedztwo z polem walki, nie mogło nie zrzucić wam wielkich strat; lecz nie skarzyliście się na niedostatek, nie baliście się niebezpieczeństw i dalsie przykład prawdziwej, bezinteresownej przychylności ojczyźnie, która was przyjęła za swoich i ustaliła u was porządek, dobry byt i początki oświaty. Potrafiście ocenić te dary i wywdzięczyliście się za nie Rosyi: nie poprzestając na czynnem i gorliwym pełnieniu powinności wiernych poddanych i na niesieniu szczerzej pomocy wojskom naszym, nie przestawaliście nieść dobrowolne ofiary. Udział w tém brał nie jeden stan, nie jedno plemię; późniejsi koloniści waszego kraju szli na równi z dawnymi mieszkańcami na pomoc świętej sprawie, za którą wszczętą została wojna, o prawość której nalepiej byliście przekonani, jako mieszkańcy na kończynach cesarstwa. Każdej chwili byliście gotowi spotkać nieprzyjaciela w swych granicach i wytrzymać walkę na ziemi rodzinnej. Opatrzność oddaliła od was tę próbę; lecz w ciągu dwóch lat żołnierze nasi znajdowali w domach waszych gościnne przyjęcie i gorące spółuczucie. Postępkami takimi połączycie imię swoje z najbardziej uroczystemi chwilami historii rosyjskiej i sprawdziliście tę sympatyę, jaką ma dla was wielka nasza ojczyzna. Rosya zachowa na zawsze pamięć o waszej gorliwości, waszej miłości dla sprawy wspólnej, waszém poddaniu się Opatrzności. Skromne czyny, dobro i szczęście na celu mające, są równie bliskie memu sercu jak bohaterkie czyny waszych braci i synów na polu walki. Z sercem, pełnem gorącej dla was wszystkich miłości, wynurzamy wam szczerą naszą wdzięczność za ofiary przez was na korzyść Rosyi poniesione. Dan w Moskwie, 26. Sierpnia 1856. (podp.) ALEXANDRR.

Moskwa, 2. Paźdz. — Wczoraj cesarz i cesarzowa Marya Aleksandrowna, oraz w. książę następca tronu i w. książęta Aleksander Aleksandrowicz, Włodzimierz Aleksandrowicz i Michał Mikołajewicz, wyjechali z tutejszej stolicy do Ławry ś. Trójcy ś. Sergiusza.

— Uroczystości pokoronacyjne ukończyły się w Moskwie w dniu 28. Września, a korespondenci z tej stolicy przesyłają opis ostatniego szeregu festynów. Składały go bale przepłatane obiadami i polowaniami dworskimi. Po owej wielkiej uczcie dla ludu, znaniej już i opisanej, miał miejsce nazajutrz 21. Września pyszny bal u dworu w salach kremlńskiego pałacu, najliczniejszy ze wszystkich, bo zaproszono 15,000 osób; na drugi dzień 22. dawała szlachta rosyjska wspaniały bal dla cesarstwa; rano 23. odbyło się polowanie dworskie w okolicy zamku Careyna. W tym samym dniu lord Granville wielkim dawno zapowiedzianym balem rozpoczął kolej balów dawanych przez trzech ambasadorów dla cesarstwa i dworu: dnia 23. był bal w ambasadzie angielskiej, 27. w austriackiej, a 28. w francuskiej; lecz opisu tego ostatniego jeszcze nie nadesłano. Prócz tego dwór, posłowie i panowie rosyjscy dawali wystawne obiady, a o zbytku na obiadach dworskich, można z tego powziąć wyobrażenie, że jedna potrawa na drugim wielkim obiedzie w Kremlinie, sporządzona z gatunku rzadkich ryb zwanych sterletami, kosztowała 45,000 r. sr., przynajmniej tak donosi korespondent Constitutionnela. Podajemy krótki opis tych wszystkich uroczystości, zamieszczając wyjątki z listów rożnaitych korespondentów z Moskwy.

»Widziałem wczoraj wieczór wielki festyn prawdziwie ludowy — pisze korespondent Norda 22. z m. — bal u dworu w Kremlinie, ogłoszony pod mianem maskarady. Przeszło 20,000 zaproszeń rozestali marszałkowie dworu. Dla gości otworzono wszystkie apartamenty olbrzymiego pałacu, sale paradne i prywatne pokoje, galerie zbudowane za ostatniego panowania i starożytne komnaty, w których niegdyś mieszkali książęta Moskwy. W czasie tego balu podwoje pałacu otwarte były nietylko dla wysokiej szlachty, poselstw i znakomych urzędników, lecz zaproszono obywateli i kupców moskiewskich, słowem, wszystkie stany, i był to bal istotnie popularny, pewien rodzaj uroczystości narodowej. Na takich balach popularnych, dwór występuje jeszcze z większym zbytkiem i przepychem jak na wieczorach dla urzędowego i wybranego towarzystwa. Orkiestry były jeszcze liczniejsze, bufety i stoły bogaciej i obficie zastawione, służba liczniejsza i wspanialsza jak na ostatnim balu dworskim. Towarzystwo balowe było różnobarwne i jak najrozmaitsze: obok kobiet jaśniejących dyamentami i męzczyzn zahaftowanych złotem, widzieć można było tłustych muzyków w surdutach i mieszczan w niedzielnym stroju, a niektórych w bardzo skromnej odzieży. Kobiety jednak wszystkie prawie wystąpiły w toaletach balowych, a większa ich część w stroju narodowym,

w pysznych kokoszaikach; w takim samym ubraniu ukazała się cesarzowa i wielkie księżne. Całe ciało dyplomatyczne przybyło na bal, nawet nuncyusz papieski.

»W dniu 22. Września — pisze korespondent Wiener Ztg. — dała szlachta moskiewska nadwyzwyczaj świetny bal dla cesarstwa; następne festyny nie zdołają go przewyższyć. Miał on miejsce w pięknych salach klubu szlacheckiego. Front domu cudnie oświetlony, a sale do tańca ozdobione wspaniale. Cesarstwo, wielcy książęta i dwór przybyli około godziny 10. Wyborną i pyszną wieczerzę zastawiono w bocznych salach i galeryach. — Dziś rano (23go Września) dwór i zaproszone osoby polowały w lasach pod zamczyskiem Careyno. Są to ruiny zamku wystawionego przez Katarzynę II. o dwie mile za Moskwę; zamek ten tak jej się nie podobał po wystawieniu, iż go zaraz opuściła a nawet naprawiać zabroniła. Na polowanie to udał się cesarz, wielcy książęta i znakomite zaproszone osoby, a między nimi członkowie poselstw austriackiego i angielskiego; z dam ukazały się konno: Księżna Borjatyńska, lady Stafford, lady Emilia Peel i lady Levzon-Gower. Cały orszak myśliwski składał się z 250 osób konno, prócz strzelców, pikierów i służby. Polowano z psami na zające, lisy i wilki. Zabito kilkadziesiąt sztuk zwierzyny, między innymi kilku wilków.

»Wielki bal wczoraj u lorda Granville był pierwszym z urzędowych balów ambasadorskich — pisze ten sam korespondent z Moskwy 24: »Nie potrzebuję mówić, iż z niecierpliwością oczekiwano tego festynu. Urządzeniem zajmował się szczerze pasierb lorda Granville, sir Acton Dalberg. Bal ten wspaniałością swoją nie zawiódł oczekiwań i nie był zapewne mniej świetnym od denego przed 30. laty przez lorda Dewonshira podczas koronacji cesarza Mikołajaja. Wielką salę balową urządzono pod pysznym namiotem, przywieszonym z Anglii przez ambasadora; wchodziło się do niej z pałacu zajmowanego przez ambasadorów, z salonów pierwszego piętra. Był to pierwszy bal u posta, na który przybyli cesarstwo.« Obszerniej opisuje korespondent drugi wielki bal ambasadorski u ks. Pawła Esterhazego. »Chociaż tyle pięknych, wspaniałych i zdumiewających widzieliśmy tutaj uroczystości, jednak we wczorajszym wielkim balu w naszym poselstwie, słyszeć można było dokoła: »bal jest czarujący, pyszny!« W istocie sala balowa otoczona jakby ogrodami uroczymi, pełnemi najpiękniejszych kwiatów, gaikami drzew palmowych, wśród których były kryształowe wodotryski, obita śnieżną materją, od której pięknie odbijały złote kolumny, napelnione świetnym towarzystwem, — pyszny przedstawiała widok. Gospodynią balu była księżna de Ligne uproszona przez księcia Esterhazego; czyniła ona honory domu z urocznym, właściwym jej jej wdziękiem i uprzejmością, przyczem pomagali jej wszyscy członkowie poselstwa. Dwór przybył o 10. godzinie, cesarz oraz wielcy książęta Konstanty i Michał mieli na sobie wstęgi orderu św. Stefana. Bal rozpoczęła polonezem cesarzowa z księciem Esterhazem, cesarz z księżną de Ligne... Przy wieczerzy zastawa większego stołu na 120 osób była lito srebrna...«

O balu ambasadora francuskiego tyle tylko donosi nam list prywatny, iż gospodynią balu była baronowa Seebach uproszona przez hr. de Morny, a cesarz ukazał się z wielką wstęgą legii honorowej.

Szereg uroczystości koronacyjnych zamknęła 28. Września pyszna iluminacja i ognie sztuczne. »Wśród tysięcy rac, gwiazd i rozmaitej nazwy ogni sztucznych, ukazywały się kolejno gmachy jakby z ognia i światła budowane: pomnik Iwana, wodospad brylantowy, pomnik Piotra wielkiego, brama tryumfalna z cyfrą cesarza i cesarzowej itd. Chór z 1000 muzykantów i 2000 śpiewaków nucił hymn narodowy (zapewne »Bożecara chroń«), a przy ostatnich jego dźwiękach, wyleciał w powietrze olbrzymi bukiet złożony z 2000 świec rzymskich, 20,000 gwiazd i 40,000 rac.

Po tej ostatniej prawdziwie świetnej uroczystości rodzina cesarska i goście opuszczają zaczęli Moskwę, którą wkrótce cisza i ciemność zalegnie. Czas.

Francya.

Paryż, 13. Paźdz. — Pan Romeray, który w poleceniu dyrekcji kolei północnej udał się za zbiegłymi złodziejami, wrócił do Paryża. Przy wyjeździe jego z Nowego Jorku uwięziono braci Grellet i Persault; Carpentiera, innych współników tropiono i pewnie w tej chwili są już w ręku policyi.

— Co do Neapolu mocarstwa zachodnie wysłały ultimatum, i zapewne pan Brennier lada dzień będzie odwołanym.

— Dziś wszakże o niczem innem nie mówią, prócz o wyniesieniu Narvaeza na ministra prezydenta. Wszyscy tego wypadku oczekiwali. Dziwi się każdy, że Rios Rosas nie doznał względności księcia Walency; chciał on tylko poufnych obrać przyjaciół.

— Urzędownie zawezwano właścicieli domów, aby nie za wysoko cenili najem od mieszkań.

— Wiadomość o upadku O'Donnella i ministerstwa jego wszystkich zdziwiła. Nie wątpiono wprawdzie, że Narvaez wyprze O'Donnella, ale nie wierzono, aby to tak nagle nastąpiło. I Narvaez nie długo utrzyma się przy sterze. Jest on jeszcze za liberalny partyi dworskiej.

— Wychodzą hiszpańscy wracają do kraju.

— Położenie banku polepszyło się nieco. Zapas gotowizny w ostatnich dniach zwiększył się o 6 milionów fr. Giełda atoli była nader wątlą, co przypisują tej okoliczności, że lada chwila odwołani będą posłowie francuski i angielski z Neapolu, że przyjdzie do starcia.

— Brak pieniędzy jest wielki i daje się czuć towarzystwom kolei żelaznych i innych wielkich budowli. I tak zniewolone zostało towarzystwo kolei żelaznej wschodniej (strasburskiej) przezwać budowę kolei z Mühlhausen. Udało się towarzystwo do ministra finansów po upoważnienie do wydania nowych obligacyj. Minister finansów odrzucił prośbę z oznajmieniem, iż już i tak zbyt wiele jest papierów. Potem udało się to towarzystwo do kredytu ruchomego po 18 milionów pożyczki. I to odmówiono dla tego, że kasy są próżne. Rothschild, do którego się nareszcie towarzystwo zwróciło, odmówił z tego powodu, że kolei żelaznej wschodniej towarzystwo nie z nim, ale z spółzalnikiem jego, panem Pereire swe interesa porządkuje. A tak budowę kolei żelaznej z Mühlhausen wstrzymano.

Anglia.

Londyn, 13. Października. — Times zajmuje się dziś rozbiorem stylowanego układem paryskim uregulowania pogranicza bessarabsko-moldawskiego, napominając związkowych, aby się oparli energicznie rosyjskim żąda-

niom. «Linia graniczna przez Rosyą proponowana, mówi to pismo, przyznałaby Rosji panowanie nad jeziorem: Salsyk albo Bucno Sola, wydającym rocznie soli za 1 milion rubli. Dalej żądają, przywodzi Times na pamięć, komisarzy rosyjscy — w jakiej myśli, niewiedzieć — aby pas ziemi wzdłuż granicy ciągnący się, ogłosić neutralnym. W pasie tym zapewne objętemby było i jezioro i Rosyą w ten sposób otrzymałaby dawne stanowisko nad brzegami Dunaju, do którego jezioro to uchodzi. Gdyby chciano przyznać to Rosji, zniewczylibyśmy cały artykuł układu.

Włochy.

Rzym. — Dnia 5. b. m. miało posłuchanie u jego świętobliwości papieża dwóch posłów z dalekiego cesarstwa birmańskiego: misjonarz Abbona i młody Birmanin Pozzo, ostatni w ubiorze narodowym. Panujący cesarz należy wprawdzie potąd jeszcze na pozór do czcicieli Gautamy, lecz w sercu sprzyja chrześcijaństwu i postanowił złożyć publiczny dowód uszanowania swego dla wido-mej głowy kościoła katolickiego. Posłowie wręczyli jego św. papieżowi następujące dary cesarza pogańskiego: złoty wielkiej wagi kielich, krzyż sadzony brylantami, łańcuch złoty i złoty pierścień ze szmaragdem. Dary te są symbolem wiary, posłuszeństwa i związku. Katolicy birmańscy dodali do tych darów cesarskich także i od swojej strony dowód przywiązania, a mianowicie pierścień z rubinem kosztownym i pismo następujące: «katolicy mieszkańcy cesarstwa birmańskiego, zastanawiając się w pokorze serca nad nieskończoną łaską, jakiej nieprzerwanie dostępują od Boga Ojca, Syna i Ducha świętego, upadają z najgłębszym uszanowaniem do nóg Waszej świętobliwości, i upraszają o najłaskawsze przyjęcie pisma niniejszego. Terazniejszy cesarz birmański, największy, najuczestniejszy, najwięcej kochania godny i najmiłościwszy ze wszystkich cesarzów tego państwa od początku aż do dnia dzisiejszego, pragnąc złożyć Waszemu św. jako widomej głowie kościoła katolickiego, opo- czę nie-wrzuszonej, na której kościół ten stoi, jako reprezentantowi i zastępcy Jezusa Chrystusa, Wszzechmogącego Ojca wszystkich na całym świecie katolików — dowód uszanowania, uwielbienia i przywiązania, wysłał przewielebnego księdza Pawła Abbona z niektórymi darami do Rzymu dla złożenia ich u stóp Waszej św. Przy tej sposobności chcieliby katolicy państwa birmańskiego dla tem większego przypodobania się Waszemu św. przestać i ze swojej strony dar godny namiestnika Jezusa Chrystusa. Jesteśmy wprawdzie ubodzy, lecz postanowiliśmy nieodmiennie złożyć dar jaki u stóp W. św., kupiliśmy za pieniądze zebrane ze składki pierścień rubinowy i oddaliśmy go naszemu pobratymcowi Piotrowi Pozzo, nauczycielowi i katechecie naszemu, by ten dar nasz wręczył w imieniu chrześcijan birmańskich W. św., i by w imieniu wszystkich składając hold uszanowania, ubłagał dla nas wszystkich błogosławieństwo W. św. namiestnika Jezusa Chrystusa, Pana Wszchemocnego. Zmiasta cesarskiego Amarapura (miasta nieśmiertelnego) 7 miesiąca Najun 1218.»

— Podaliśmy przed kilku dniami wiadomość z Genui nadeszłą telegrafem do Turynu, iż jeden z tamedycznych dzienników doniósł, że w skutku zamieszek czy poruszeń na granicy piemontko-toskańskiej w nocy 2. b. m. wysłano wojsko do zatoki Spezia, i intendent wschodnich prowincji sardyńskich zażądał rychłych posiłków. Dotąd ta wiadomość nie została ani potwierdzoną ani też sprostowaną w innych dziennikach. Natomiast potwierdza się, że rząd sardyński uzbraja fregaty parowe «Carlo Alberto» i «Governolo» a fregata żelazna «Aridice» wypłynęła z portu genueńskiego. Statki te mają składać flotylę honorową pod Nizzą przez czas pobytu tamże cesarzowej rosyjskiej wdowy, a następnie mają mieć inne przeznaczenie. Flota sardyńska ma być w ogóle w stanie bardzo lichym; niektóre statki wojenne używane były podczas wojny wschodniej wyłącznie do transportów i bardzo mają być nadwężone. W Anglii także budują dla Sardynii parę wojennych okrętów.

Hiszpania.

Z Madrytu pod 12. Paźdz. donoszą; Ministerstwo podało się do dymisji którą królowa przyjęła. Królowa poleciła utworzenie nowego gabinetu marszałkowi Narvaezowi. — Druga depesza z Madrytu pod 13. Paźdz. donosi: Skład nowego gabinetu stanowią: Pidal, ministrem spraw zagranicznych, Seivas ministrem finansów, Nocedal ministrem spraw wewnętrznych; Arzuelas, ministrem sprawiedliwości; Urbistoudo ministrem wojny; jen. Lersundi, ministrem marynarki; na miejsce generała Dulce mianowany generał Sanz generałem kapitanem Madrytu. — W później nadeszłym liście, wymieniony jest Narvaez prezydentem rady ministrów.

Grecya.

Ateny, 3. Października. — L'Independance Belge donosi, że posłowie angielski i francuski założyli protestacye w imieniu swoich rządów przeciw prawu uchwalonemu przez izby greckie względem sprzedaży dóbr narodowych i w odpowiedniej nocy dyplomatycznej oświadczyli, że Grecya dóbr narodowych sprzedawać nie może, ponieważ służą one za rękojmią pożyczki zaciągniętej w roku 1832. Dopóki więc Grecya nie zaspokoi Francji i Anglii w kapitałach i procentach, dopóty nie cofną protestacyi. Anglia nadto reklamuje pożyczkę swoją z roku 1824. Wypadek ten wielkie uczynił wrażenie na Grekach.

Turecja.

Z Konstantynopolu, 3. Października dowiadujemy się, że mówiono tam o tajnym układzie zawartym między Austryą i Portą względem dłuższego obsadzenia Księstw Naddunajskich. Być może, że to jest tylko pogłoska, za nią atoli przemawia ta okoliczność, że rząd turecki nie sprzeciwia się dłuższej okupacji Księstw Naddunajskich.

Podług Independance belge piszą z Konstantynopolu pod d. 4. Paźdz., że z Mołdawii trzy adreśy do sułtana nadeszy, podpisane przez bojarów, właścicieli gruntów i kupców, w których utrzymują, że połączenie księstw sprzeciwia się nie tylko uczuciu narodowemu, ale i dobrze zrozumianym interesom prowincyi. Podający przyznaje, że dawniej większa ich liczba podpisała adreśy za połączeniem, «ponieważ ich interessa nie pozwalały im wówczas wchodzić z rządem księcia Ghika w tym punkcie w opozycyi.»

Belgrad, 26. Września. — List mój z zeszłego miesiąca zakończyłem wzmianką o parowcu «Lyonnais», który odpłynął był w górę Sawy. Od tego czasu w dziennikach niemieckich krążyło tyle wieści, częścią prawdziwych, częścią fałszywych o tej łodzi, że i dla czytelników Czasu nieobojętną pewno będzie prawdziwa o jej losach wiadomość. Otóż tedy «Lyonnais» podróżował szczęśliwie Sawą aż do miast Brod w Bośni, położonego niedaleko ujścia rze-

czki Bośny do Sawy. Tu, przyjęty uroczysto przez miejscowe władze tureckie, zabawił dzień cały. Tymczasem, w skutek nadzwyczajnych upałów które w środku Sierpnia panowały, woda na Sawie niezmiernie opadła, tak że gdy najazutr z powrotem do Serbii ruszył, niespełna trzy godzin ledwie upłynęły, osiadł na mieliźnie, z której zepchnąć go nie było sposobu. Uwięziony w ten sposób «Lyonnais», dopiero po trzech tygodniach czasu, gdy w skutek obfitych deszczów woda przybrała, mógł ciągnąć dalej swoją podróż, i dziesięć dni temu będzie jak przybył tu do Belgradu, gdzie dotąd się znajduje. W kilka dni po osiedzeniu na mieliźnie, kapitan statku Magnan, który wyszedł był z dwoma z swoich ludzi do najbliższej wsi tureckiej dla zakupienia żywności, napadnięty został w drodze przez pięciu hajduków, którzy jego samego i towarzyszy jego zrabowali. Zbrojna wyprawa którą w skutek tego wypadku osada paropływu i władze miejscowe tureckie na hajduków robiły, pozostała bez skutku. — O przeznaczeniu dalszém statku tego nic pewnego dotąd nie wiadomo.

Słychać że jakiś statek angielski zamierza także dotrzeć do Belgradu i że obecnie już w okolicy Orsowy się znajduje. Co pewna, to że trzy łodzie tureckie płyną Dunajem, niosąc dla twierdzy tutejszej znaczny zapas prochu i 40 dział nowych. W ogólności rząd turecki zdaje się szczerze zajmować postawieniem swoich twierdz europejskich na odpowiedniej przeczeczeniu stopie. Komisya wojskowa w tym celu wysłana, zwiedzała właśnie kolejno wszystkie twierdze na linii Dunaju, począwszy od Warny aż do Belgradu, który przed dni kilka opuściła.

Książę Serbii, który bawił u wód nad granicą turecką, powrócił przed dwoma tygodniami do Belgradu. Przed trzema zaś tygodniami przybył tu p. Nikolajewicz, zięć księcia, dotychczasowy agent serbski w Carogrodzie. 11. Września w sam dzień imienin księcia, zawitał do Belgradu pułk. Miłoszewicz generał konsul rosyjski. Zanim kamienica konsulatu wyrestaurowaną będzie, p. Miłoszewicz zajmuje tymczasowo prywatne mieszkanie i urzędowania zapewne zaraz nie rozpocznie, oczekując na sekretarza konsulatu i archiwa swoje.

Druk pierwszego tomu Historii Prawodawstw Słowiańskich, przełożonego przez Dr. Krsticia, ukończył się właśnie w Peszcie. Tłumacz do tekstu Maciejowskiego dodał 70 lub 80 not swoich, dotyczących prawodawstwa i stosunków południowo-słowiańskich. Skoro wyjdzie nowa dzieła całego edycya w polskim języku, p. Krstić w osobnej książce dopełnienia jakie będą potrzebne do wydanego dzisiaj 1. tomu, ogłosi. — Od sześciu tygodni odbieramy tu z Aten pismo tygodniowe L'Esperance, wychodzące pod redakcyą pana C. N. Levidii, a interesom chrześcijan tureckich, osobliwie greckich poświęcone. Jak się łatwo domyśleć, zjeje ono ogniem na Turcyę i jej sprzymierzeńców.

Reprezentantem Serbii przy komisji mającej urządźć żegluga na Dunaju, mianowany został p. Filip Christić, i w tych dniach do Wiednia wypełniać obowiązki swoje wyjeżdża. Sadyk-Pasza z pułkiem swoim bawi ciągle w Soliman pod Szumlą.

P. S. Belgrad 29. Września. W tej chwili ogłoszonym zostało nowe ministerstwo, składające się jak następuje: Alexa Simić, prezes rady i minister spraw wewnętrznych, — Markowicz sprawiedliwości i oświecenia, — Nikolajewicz spraw wewnętrznych, — Marynowicz skarbu. — Panowie Markowicz i Simić są ludzie starszej generacyi, którzy już nieraz dzisiejsze posady zajmowali. Ostatni odznaczył się zdolnościami i energią, utrzymując jako prezes ministerstwa przez cały ciąg trwania wojny wschodniej, spokojność i niezawisłość księstwa. P. Nikolajewicz, dotychczasowy zastępca rządu serbskiego w Carogrodzie, po raz pierwszy wchodzi do gabinetu. Jest to człowiek młody wykształcony gruntownie i wielostronnie, a bez pretensyi, niepodległego i otwartego charakteru, nie należący do żadnego stronnictwa i żadnemu niezobowiązany; mianowanie więc jego powitać musimy jako szczęśliwą wróżbę dla Serbii. Pan Marinowicz jest także człowiek młodszego pokolenia i poraz pierwszy ministeryalną posadę zajmuje. Przed kilką laty był on naczelnikiem biura w ministerstwie spraw zagranicznych pod rządem p. Garaszana. Czas.

Kronika miejscowa.

Poznań, 17. Paźdz. — Na uzupełnienie naszego opisu uroczystości odbytych po gimnazyach na obchód urodzin królewskich dodajemy, iż w gimnazjum ś. Maryi Magd. nauczyciel p. Laskowski miał mowę do zgromadzonych wystósowaną do dnia tego, a następnie rozwoził się o różnicy wychowania pogańskiego i chrześcijańskiego. Następnie odczytał dyrektor reskrypt ministra spraw wewn., według którego udzielony został 16letniemu uczniowi terecy Władysławowi Rywoli wielki srebrny medal za ocalenie tonącego człowieka w Warcie i pochwalił nadto czyn ten szlachetny, poczem radzca policji Niederstetter doręczył Rywolemowi ów medal, ze stosowną mową, w której zachęcał do patriotyzmu uczniów. — W szkole realnej miał w tym dniu uroczystym rektor tężże szkoły mowę, w której powiedział, iż Kopernik był rodem Niemiec. Kwestyą tę już inaczey w ostatnich czasach dokładnie rozwiązała Adrian Krzyżanowski i Schulz, uczeni warszawscy.

Krotoszyn, 14. Października. — Od lat wielu nienawiedził nasze miasto żaden pożar, w tym zaś roku dwa razy się u nas paliło, w Sierpniu spłonęło 13 budynków na przedmieściu kaliskim, a w nocy z 6. na 7. b. m. na temże przedmieściu spaliły się 4 domy wraz z zabudowaniami tylnymi i jedna stodoła napełniona zbożem. W skutek pierwszego pożaru zaprowadzono lepszy porządek w narzędziach do gaszenia ognia, teraz przy ostatnim pokazało się iż dobrze poradziło sobie miasto, bo ludzie przybyli na ratowanie, znaleźli dosyć narzędzi i ugasiłi wczas pałace się domy pokryte szkudłami. Gdyby nieszczęście to było spotkało owo przedmieście przed zaprowadzeniem porządku w narzędziach ogniowych, niechybnie spłonęłoby do szczytu. Lecz chociaż mamy narzędzia, niemamy jeszcze ordynacyi ogniowej, według której byliby obowiązani stawać w porządku obywatele do ognia, podobnie jak w sąsiedzkim Koźminie, gdzie podobna ordynacya istnieje.

Po ukończeniu siewów, zwiedzają teraz wieśniacy targi nasze, a chociaż mają więcej do sprzedania, niż lat poprzednich nieszczęśliwych, jednakowoż i w tym roku będzie im ciężko, ponieważ w latach upłynionych zabrnęli w wielkie długi. Trudno im nawet zwrócić będzie powiatowi zboże, które im udzielił do siewu, aby ich od zupełnego uchronić upadku; a trzeba wiedzieć że powiat nietylko gospodarzom włościańskim, ale niektórym nawet dworom udzielił tego rodzaju wsparcia.

